

Sygn. akt III AUa 849/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2015 r. w Szczecinie

sprawy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale zainteresowanych: M. R., M. G., M. D., A. G., A. S.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 31 lipca 2014 r. sygn. akt VI U 243/13

1. oddala apelację,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSO del. Beata Górską SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 849/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 grudnia 2013 r. nr (...). (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie M. R. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek DOM MARKI M. von (...) Sp. z o.o. w S. wynosi odpowiednio w 2010 r.: za styczeń – 4.737,61 zł, za luty – 4.256,48 zł, za marzec – 4.256,48 zł, za kwiecień – 5.874,98 zł, za maj – 5.249,48 zł, za czerwiec – 4.256,48 zł, za lipiec – 5.124,48 zł,

za sierpień – 5.932,48 zł, za wrzesień – 5.687,48 zł, za październik – 5.000,98 zł, za listopad – 4.256,48 zł, za grudzień – 4.940,98 zł, w 2011 r.: za styczeń – 4.623,98 zł, za luty – 4.427,66 zł, za marzec – 9.548,01 zł, za kwiecień – 5.679,66 zł, za maj – 11.573,00 zł, za czerwiec – 9.677,71 zł, za lipiec – 4.518,33 zł, za sierpień – 9.327,54 zł. Organ rentowy ustalił odpowiednio wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z dnia 20 grudnia 2012 r. nr (...). (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie M. D. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek DOM MARKI M. von (...) Sp. z o.o. w S. wynosi odpowiednio w 2010 r.: za styczeń – 5.289,22 zł, za luty – 6.475,48 zł, za marzec – 6.008,48 zł, za kwiecień – 4.715,48 zł, za maj – 4.213,98 zł, za czerwiec – 3.905,48 zł, za lipiec – 4.580,48 zł, za sierpień – 4.937,48 zł, za wrzesień – 3.905,48 zł, za październik – 4.084,48 zł, za listopad – 4.139,48 zł, za grudzień – 4.133,98 zł, w 2011 r.: za styczeń – 3.939,98 zł, za luty – 3.767,66 zł, za marzec – 5.117,49 zł, za kwiecień – 4.119,66 zł, za maj – 6.462,68 zł, za czerwiec – 6.026,42 zł, za lipiec – 3.454,55 zł, za sierpień – 4.735,66 zł, za wrzesień – 5.448,01 zł, za październik – 6.391,59 zł, za listopad – 4.896,59 zł, za grudzień – 5.620,46 zł, w styczniu 2012 r. – 4.207,66 zł. Organ rentowy ustalił odpowiednio wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z dnia 9 stycznia 2013 r. nr (...). (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie M. G. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek DOM MARKI M. von (...) Sp. z o.o. w S. wynosi odpowiednio w 2010 r.: za styczeń – 4.960,11 zł, za luty – 4.373,48 zł, za marzec – 4.373,48 zł, za kwiecień – 5.553,48 zł, za maj – 5.187,48 zł, za czerwiec – 4.373,48 zł, za lipiec – 4.978,98 zł, za sierpień – 5.430,48 zł, za wrzesień – 6.250,58 zł, za październik – 4.968,48 zł, za listopad – 4.373,48 zł, za grudzień – 4.899,98 zł, w 2011 r.: za styczeń – 4.519,48 zł, za luty – 3.884,26 zł, za marzec – 7.352,74 zł, za kwiecień – 5.679,66 zł, za maj – 8.428,29 zł, za czerwiec – 11.767,92 zł, za lipiec – 3.905,14 zł, za sierpień – 6.756,66 zł, za wrzesień – 7.923,67 zł, za październik – 9.471,66 zł, za listopad – 5.786,55 zł, za grudzień – 10.229,15 zł, w styczniu 2012 r. – 5.160,84 zł. Organ rentowy ustalił odpowiednio wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne.

W uzasadnieniu wskazanych decyzji organ rentowy wskazał, że płatnik składek DOM MARKI M. von (...) spółka z o.o. z siedzibą w S. zawarła z A. S. i A. G. w dniach 2 stycznia 2010 r. i 2 stycznia 2012 r. umowy na czas nieokreślony, których przedmiotem było wykonanie usługi projektowej layoutów opakowań spożywczych wraz z ich częściami składowymi przynależnymi do projektu. Wykonanie projektu graficznego następowało z wykorzystaniem materiałów i narzędzi należących do płatnika. Organ rentowy wskazał, iż do realizacji tych zadań zleceniobiorcy A. S. prowadzący działalność pod firmą (...) oraz A. G. prowadzący działalność pod firmą (...) zatrudniali na podstawie umów o dzieło zainteresowanych, którzy w tym samym czasie byli pracownikami spółki z o.o. (...) von J.. Organ rentowy uznał, że zainteresowani są pracownikami spółki (...) von J. w S. w rozumieniu art. 8 ust. 2a o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. z 2015 r. poz. 121, dalej: ustawa systemowa), gdyż w ramach umów zawartych z osobą trzecią świadczyli usługi na rzecz pracodawcy, z którym pozostawali w stosunku pracy. Według organu rentowego konsekwencją takiego ustalenia było uznanie, iż spółka (...) von J. jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne zainteresowanych z tytułu umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią.

W odwołaniach od powyższych decyzji spółka (...) von (...) Sp. z o.o. w S. wniosła o ich uchylenie, zarzucając organowi rentowemu naruszenie przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych oraz ustawy o systemowej. W uzasadnieniu odwołań wskazano, iż Spółka współpracuje z A. S. i A. G. prowadzącymi działalność gospodarczą jako osoby fizyczne. W ramach prowadzonej działalności (produkcja etykiet na produkty spożywcze) spółka nabywa od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (m.in. od A. S. i A. G.) projekty artystów – grafików, rysowników oraz animatorów, następnie są one przedstawiane partnerowi strategicznemu spółki (dużej sieci handlowej), która wybiera określony wzór. Po akceptacji projekt uzupełniany jest o napisy zgodnie z ustaleniami z klientem, a następnie sprzedawany w postaci wielonakładowej etykiety na produkty handlowe. Odwołująca wskazała, iż zainteresowani byli pracownikami Spółki: M. R. od 11 stycznia 2010 r. na stanowisku K. A. Menager, M. D. na stanowisku grafika komputerowego od 1 stycznia 2010 r., M. G. na stanowisku szefa produkcji od 11 stycznia 2010 r. Spółka wskazała, iż jako pracodawca zatrudniającego zainteresowanych na umowę o pracę nie zlecała im projektów objętych ochroną ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych, zainteresowani nie wykonywali na jej rzecz dzieła w sensie wytworu. Spółka wskazała, iż zainteresowani wykonując

projekty artystyczne tworzyli dzieła podlegające ochronie autorskiej, ich sprzedaż zaś pociągała za sobą określenie pól eksploatacji, podkreślając, iż odwołująca nie ma w zakresie swojej działalności gospodarczej działalności twórczej. Odwołująca podkreśliła, iż jest w tym przypadku jedynie nabywcą wykonanych dzieł od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

W odpowiedzi na odwołania płatnika Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o ich oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podnosząc argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd okręgowy postanowieniami z dnia 22 lutego 2013 r. na podstawie art. 219 k.p.c. połączył sprawy z powyższych odwołań do łącznego rozpoznania i wyrokowania, a postanowieniem z dnia 22 października 2013 r. na podstawie art. 477¹¹ k.p.c. sąd ten wezwał A. S. i A. G. do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych.

Zainteresowani – M. D. i M. G. poparli stanowisko spółki (...) von J.

Wyrokiem z dnia 31 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie I zmienił decyzję z dnia 20 grudnia 2012 r. nr (...). (...) i stwierdził, że nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne M. R. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. - przychody uzyskane przez M. R. na podstawie umów o dzieło łączących go z A. S. w okresie od 4 stycznia 2010r. do 5 sierpnia 2011r. - z wyjątkiem przychodów z umowy o dzieło z dnia 4 stycznia 2010r. (w kwocie 3747,61 zł), z umowy o dzieło z dnia 4 maja 2010r. (w kwocie 3929,48 zł), z umowy o dzieło z dnia 1 grudnia 2010r. (w kwocie 3237,98 zł), z umowy o dzieło z dnia 1 lutego 2011r. (w kwocie (...),01), z umowy o dzieło z dnia 1 marca 2011r. (w kwocie 4293,66 zł); w punkcie II zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 20 grudnia 2012r. nr (...). (...) w ten sposób, że stwierdza, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne M. D. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. - przychody uzyskane przez M. D. na podstawie umów o dzieło łączących go z A. G. w okresie od 1 stycznia 2010r. do 31 grudnia 2011r. - z wyjątkiem przychodów z umowy o dzieło z dnia 1 września 2010r. (w kwocie 2585,48 zł), z umowy o dzieło z dnia 1 września 2010r. (w kwocie 2764,48 zł), z umowy o dzieło z dnia 3 stycznia 2011r. (w kwocie 2381,66 zł), z umowy o dzieło z dnia 1 sierpnia 2011r. (w kwocie (...),01); w punkcie III zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 9 stycznia 2013r. nr (...). (...) w ten sposób, że stwierdza, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne M. G. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. - przychody uzyskane przez M. G. na podstawie umów o dzieło łączących go z A. S. w okresie od 1 marca 2010r. do 31 grudnia 2011r. - z wyjątkiem przychodów z umowy o dzieło z dnia 4 stycznia 2010r. (w kwocie 3970,11 zł), z umowy o dzieło z dnia 4 stycznia 2010r. (w kwocie 3053,48 zł), z umowy o dzieło z dnia 4 maja 2010r. (w kwocie 3867,48 zł), z umowy o dzieło z dnia 1 września 2010r. (w kwocie 4930,58), z umowy o dzieło z dnia 1 września 2010r. (w kwocie 3648,48), z umowy o dzieło z dnia 1 lutego 2011r. (w kwocie 5966,74 zł); w punkcie IV oddalił odwołania w pozostałym zakresie; oraz w punkcie V zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami.

(...) (...) spółka z o.o. w S. prowadzi działalność przy ul. (...) w S.. Wspólnikami spółki, a zarazem członkami jej zarządu są A. G. oraz A. S..

Zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym przedmiotem działalności spółki jest działalność agencji reklamowej, stosunki międzyludzkie (public relation) i komunikacja oraz pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania. Spółka tworzy strategie promocyjne, opracowuje system identyfikacji wizualnej, realizuje badania marketingowe, tworzy projekty graficzne, logo, projekty materiałów reklamowych i opakowania m.in. na rzecz firm (...) S.A., Spółki (...), D., Polmos.

Spółka zawarła umowę o świadczenie usług w zakresie projektowania opakowań z (...) spółką z o.o. sp. k. Przedmiotem umowy jest przygotowanie projektów opakowań produktów w formie pozwalającej na ich wprowadzenie przez (...) na rynek.

A. G. od 1 stycznia 2005 r. prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą pod nazwą (...)J. A. G., której przedmiotem jest m.in. działalność agencji reklamowych, pośrednictwo w sprzedaży czasu i miejsca na cele reklamowe w radio i telewizji, pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, pośrednictwo w sprzedaży miejsca na cele reklamowe w mediach elektronicznych, artystyczna i literacka działalność twórcza. A. G. od stycznia 2011 r. prowadzi działalność gospodarczą przy ul. (...) w S., w pomieszczeniu wydierżawionym od spółki (...) von (...) sp. z o.o. w S..

A. S. od dnia 1 października 2004 r. prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą pod nazwą (...)P. (...) A. S., której przedmiotem jest działalność marketingowa na rzecz firm w zakresie brandingu i strategii marketingowych.

Od stycznia 2011 r. A. S. prowadzi działalność gospodarczą w S. przy ul. (...), w pomieszczeniu wydierżawionym od spółki (...) on (...) sp. z o.o. w S.

A. G., jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) J. (jako zleceniobiorcę) łączy ze spółką (...) von J. w S. (jako zleceniodawcą) dwie, zawarte na czas nieokreślony umowy zlecenia z dnia 2 stycznia 2010 r. oraz z dnia 2 stycznia 2012 r., których przedmiotem jest wykonanie przez zleceniobiorcę usługi projektowej layoutów opakowań spożywczych wraz z ich częściami składowymi przynależnymi do projektu.

Tożsame umowy łączą spółkę (...) von J. w S. (jako zleceniodawcą) z A. S. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą(...)P. (...) (jako zleceniobiorcą).

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w ramach prowadzonych działalności gospodarczych A. G. oraz A. S. zajmują się opracowywaniem strategii promocji, rozwiązań kreatywnych i tworzeniem różnego rodzaju grafik. Przedsiębiorcy tworzą własne bazy projektów graficznych (portfolia), w których gromadzone są projekty graficzne takie jak elementy dekoracyjne, zdjęcia, piktogramy, motywy tła, inspiracje, które mogą być wykorzystywane jako elementy składowe do folderu, stron internetowych. Wykonują również zlecenia polegające na sporządzaniu projektów dla różnych klientów. W tym celu A. G. oraz A. S. w ramach prowadzonych przez siebie działalności gospodarczych zawierają umowy cywilnoprawne z artystami grafikami, którzy tworzą dla nich za wynagrodzeniem poszczególne projekty graficzne.

Spółka z o. o. (...) von J. w S. współpracuje z (...), nabywając od nich niektóre z projektów graficznych znajdujących się w ich bazie projektów. Spółka korzysta również z baz danych elementów graficznych prowadzonych przez innych podmioty: z bazy danych firm (...) itp. Nabywane przez spółkę (...) elementy graficzne są wykorzystywane do stworzenia gotowego finalnego projektu graficznego opakowań dla sieci handlowych, projektów strategii marek, systemu identyfikacji wizualnej.

Nabywanie grafik od podmiotów zewnętrznych zwiększa bazę projektową spółki, co jest warunkiem koniecznym sprostaniamu ogromnej liczbie zamówień ze strony (...) spółką z o.o. sp.k. i innych zleceniodawców.

M. R. w okresie od dnia 11 stycznia 2010 r. do 31 sierpnia 2012 r. był zatrudniony w (...) (...) Sp. z o.o. w S. na stanowisku K. A. (...) w pełnym wymiarze czasu pracy. Do zakresu jego obowiązków należało: doprowadzenie do jak najszybszego zakończenia prac w D. Deklaracji zwieńczonego zaakceptowanymi projektami opakowań produktów, a w szczególności: otwarcie zlecenia poprzez stworzenie teczki lub założenie nowego zlecenia w systemie informatycznym oraz wprowadzenie tabeli zlecenia, jak również stworzenie katalogu produktu w wewnętrznej sieci informatycznej, pozyskanie informacji od klienta niezbędnych do stworzenia kolejnych projektów opakowania w ramach R., przekazanie projektu do akceptacji przed składem (...), przekazanie projektu do finalnej akceptacji po raz drugi po składzie (...) a przed wysyłką materiału do drukarni.

W ramach tego zakresu obowiązków M. R. był odpowiedzialny za przygotowanie projektów, zajmował się obsługą działu klienta, kontaktem z klientami zagranicznymi, kierował działem grafików i projektantów, sporadycznie kontrolował materiały do druku i sprawował nadzór nad działem (...).

W okresie od 4 stycznia 2010 r. do 5 sierpnia 2011 r. M. R. zawarł ponadto z A. S. – jako przedsiębiorcą działającym pod firmą (...) umowy o dzieło, których przedmiot określono jako:

- „opracowanie autorskiej koncepcji projektu graficznego wraz z przekazaniem praw autorskich do projektu produktu”: umowa z dnia 4 stycznia 2010 r., umowa z 4 maja 2010 r., umowa z 1 września 2010 r.,
- „wykonania projektu graficznego” umowa z dnia 1 grudnia 2010 r., 3 stycznia 2011 r., z dnia 1 lutego 2011 r., z dnia 1 marca 2011 r., z dnia 1 kwietnia 2011 r., z dnia 4 maja 2011 r., z dnia 1 czerwca 2011 r., z dnia 1 lipca 2011 r.

Wszystkie umowy dotyczyły wykonania konkretnych projektów graficznych. Przedmiot umowy każdorazowo był doprecyzowywany przez strony ustnie. W umowach o dzieło strony określały wysokość należnego wynagrodzenia, które zależało od nakładu pracy potrzebnego do stworzenia dzieła, terminu wykonania dzieła od jakości pracy i stawek grafika. Wynagrodzenie wypłacane było zainteresowanemu po wykonaniu grafiki.

Niektóre pisemne umowy o dzieło dotyczyły wykonania kilku grafik. W tym ostatnim przypadku strony precyzowały ustnie każdą z grafik z osobna i ustalały wynagrodzenie należne za wykonanie poszczególnych grafik. Za wykonanie każdej z grafik M. R. wystawiał osobne rachunki.

M. R. wykonywał projekty po godzinach pracy, w budynku siedziby spółki, na sprzęcie należącym do Spółki. Do wykonania umów niezbędny był komputer wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem graficznym np. płatny program grupy A. bądź programy bezpłatne: (...), (...), (...). Wykonane dzieło przekazywane najczęściej w formie elektronicznej na płycie CD lub na pendrive. Po obejrzeniu projektu następował jego odbiór, czasami konieczne było wykonanie poprawek. Sporządzone przez zainteresowanego projekty wzbogacały bazę danych firmy (...), który nimi dysponował.

Spośród umów będących przedmiotem sporu A. S. sprzedał Spółce (...) von J. wykonane przez M. R. dzieła:

- „Studium myśli w dążeniu do osiągnięcia celu” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 4 stycznia 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 3747,61 zł),
- „Szowinizm i ruchliwość w reakcjach biznesowych” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 4 maja 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 3929,48 zł),
- „Świat rzeczy skończonych w relacjach” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 grudnia 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 3237,98 zł),
- „Stąd do nieskończoności na siatce emocji” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 lutego 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 8162,01 zł),
- „Destrukcja ekologiczna” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 marca 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 4293,66 zł).

M. D. w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do 30 września 2012 r. był zatrudniony w (...) (...) Sp. z o.o. w S. na stanowisku grafika komputerowego w pełnym wymiarze czasu pracy. Do zakresu jego obowiązków należało: opracowanie plików produkcyjnych projektu opakowania na podstawie zatwierdzonych projektów graficznych umożliwiających jego produkcję, a w szczególności: przyjęcie zlecenia od pracownika (...), dokładne przeanalizowanie materiałów źródłowych i założeń technicznych, wykonanie makiety opakowania zarówno jednostkowego, jak i zbiorczego, przygotowanie plików umożliwiających najbliższe odwzorowanie w druku projektu graficznego, sprawdzenie poprawności kolorystycznej, wymiarowej i technologicznej pliku, sprawdzenie jakości użytych zdjęć do projektu jak również ekonomii i zasadności użycia zdjęć, naniesienie ewentualnych uwag klienta oraz korektora, przekazanie plików do wydruku proof'a, przekazanie pliku do produkcji do działu (...), wykonywanie pozostałych prac

zleconych przez (...)i pracodawcę. W ramach tego zakresu obowiązków M. D. zajmował się w spółce przygotowaniem materiałów do druku.

W okresie od 4 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. M. D. zawarł ponadto z A. G. – jako przedsiębiorcą działającym pod firmą (...) umowy o dzieło, których przedmiot określono jako:

- „opracowanie autorskiej koncepcji projektu graficznego wraz z przekazaniem praw autorskich do projektu produktu”: umowa z dnia 4 stycznia 2010 r., umowa z 4 maja 2010 r., umowa z 1 września 2010 r.,

- „wykonania projektu graficznego” umowa z dnia 1 grudnia 2010 r., 3 stycznia 2011 r., z dnia 1 lutego 2011 r., z dnia 1 marca 2011 r., z dnia 1 kwietnia 2011 r., z dnia 4 maja 2011 r., z dnia 1 czerwca 2011 r., z dnia 1 lipca 2011 r., z dnia 1 sierpnia 2011 r., z dnia 1 września 2011 r., z dnia 1 października 2011 r., z dnia 1 listopada 2011 r., z dnia 1 grudnia 2011 r.

Wszystkie umowy dotyczyły wykonania konkretnych projektów graficznych. Przedmiot umowy każdorazowo był doprecyzowywany przez strony ustnie. W umowach o dzieło strony określały wysokość należnego wynagrodzenia, które zależało od nakładu pracy potrzebnego do stworzenia dzieła, terminu wykonania dzieła od jakości pracy i stawek grafika. Wynagrodzenie wypłacane było zainteresowanemu po wykonaniu grafiki.

Niektóre pisemne umowy o dzieło dotyczyły wykonania kilku grafik. W tym ostatnim przypadku strony precyzowały ustnie każdą grafikę z osobna i ustalały wynagrodzenie należne za wykonanie poszczególnych grafik. Za wykonanie każdej z grafik M. D. wystawiał osobne rachunki.

M. D. wykonywał projekty po godzinach pracy, w budynku siedziby spółki, na sprzęcie do niej należącym. Czasami, w zależności od potrzeb, zainteresowany wykonywał projekty w domu na własnym sprzęcie. Do wykonania umów niezbędny był komputer wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem graficznym np. płatny program grupy A. bądź programy bezpłatne: (...), (...), (...). Wykonane dzieło przekazywane najczęściej w formie elektronicznej na płycie CD lub na pendrive. Po obejrzeniu projektu następował jego odbiór, czasami konieczne było wykonanie poprawek. Sporządzone przez zainteresowanego projekty wzbogacały bazę danych firmy (...), który nimi dysponował.

Spośród umów będących przedmiotem sporu A. G. sprzedał spółce (...) von J. wykonane przez M. D. dzieła:

- „Sen” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 września 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 2585,48 zł),

- „Defilada” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 września 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 2764,48 zł),

- „Longplay” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 3 stycznia 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 2381,66 zł),

- „Skojarzenia” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 sierpnia 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 4062,01 zł).

M. G. w okresie od dnia 11 stycznia 2010 r. do 31 sierpnia 2012 r. był zatrudniony w (...) (...) Sp. z o.o. w S. na stanowisku Szefa Produkcji w pełnym wymiarze czasu pracy. Do zakresu jego obowiązków należało: zapewnienie reprodukcji projektu w druku w zgodzie z zaakceptowanym przez klienta projektem w szczególności: pozyskanie założeń produkcyjnych od klienta, producenta lub drukarni, analiza założeń technicznych i konfrontacja ich z projektem graficznym, koordynacja prac działu (...), przydzielanie zadań, rozliczanie z czasu pracy w dziale.

W ramach tego zakresu obowiązków M. G. zajmował się w spółce pilnowaniem zespołu w zakresie przygotowania plików do druku, kontaktem z klientami i wykonawcami polegającym na ustalaniu wszelkich założeń do przygotowania pracy.

W okresie od 4 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. M. G. zawarł z ponadto z A. S. – jako przedsiębiorcą działającym pod firmą (...) umowy o dzieło, których przedmiot określono jako:

- „opracowanie autorskiej koncepcji projektu graficznego wraz z przekazaniem praw autorskich do projektu produktu”: umowa z dnia 4 stycznia 2010 r., umowa z 4 maja 2010 r., umowa z 1 września 2010 r.,

- „wykonania projektu graficznego” umowa z dnia 1 grudnia 2010 r., 3 stycznia 2011 r., z dnia 1 lutego 2011 r., z dnia 1 marca 2011 r., z dnia 1 kwietnia 2011 r., z dnia 4 maja 2011 r., z dnia 1 czerwca 2011 r., z dnia 1 lipca 2011 r., z dnia 1 sierpnia 2011 r., z dnia 1 września 2011 r., z dnia 1 października 2011 r., z dnia 1 listopada 2011 r., z dnia 1 grudnia 2011 r.

Wszystkie umowy dotyczyły wykonania konkretnych projektów graficznych. Przedmiot umowy każdorazowo był doprecyzowywany przez strony ustnie. W umowach o dzieło strony określały wysokość należnego wynagrodzenia, które zależało od nakładu pracy potrzebnego do stworzenia dzieła, terminu wykonania dzieła od jakości pracy i stawek grafika. Wynagrodzenie wypłacane było zainteresowanemu po wykonaniu grafiki.

Niektóre pisemne umowy o dzieło dotyczyły wykonania kilku grafik. W tym ostatnim przypadku strony ustnie precyzowały każdą grafikę z osobna i ustalały wynagrodzenie należne za wykonanie poszczególnych grafik. Za wykonanie każdej z grafik M. G. wystawiał osobne rachunki.

M. G. wykonywał projekty po godzinach pracy, w domu czasami w budynku Spółki na firmowym sprzęcie. Do wykonania umów niezbędny był komputer wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem graficznym np. płatny program grupy A. bądź programy bezpłatne: (...), (...), (...). Wykonane dzieło przekazywane najczęściej w formie elektronicznej na płycie CD lub na pendrive. Po obejrzeniu projektu następował jego odbiór, czasami konieczne było wykonanie poprawek. Sporządzone przez zainteresowanego projekty wzbogacały bazę danych firmy (...), który nimi dysponował.

Spośród umów będących przedmiotem sporu A. S. sprzedał Spółce (...) von J. wykonane przez M. G. dzieła:

- „Alegoria dekonstruktywizmu” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 4 stycznia 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 3970,11 zł),

- „Świeżość smaku” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 4 stycznia 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 3053,48 zł),

- „Technologia informatyczna” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 4 maja 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 3867,48 zł),

- „Zacieśnienie więzów (współpraca)” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 września 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 4930,58 zł),

- „Łamanie schematów” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 września 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 3648,48 zł),

- „Przenikanie struktur (barw, dźwięków)” (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 lutego 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 5966,74 zł).

W oparciu o poczynione ustalenia faktyczne Sąd pierwszej instancji uznał, że odwołania okazały się częściowo uzasadnione wskazując, że stosownie do treści art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, za pracownika w rozumieniu tej ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Sąd zaznaczył, iż przepis ten rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku

pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że, będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą, jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. W konsekwencji, nawet, gdy osoba ta (pracownik) zawarła umowę o dzieło z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultaty jego pracy) (tak: Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 września 2009 r. II UZP 6/09, także: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09).

Celem takiej regulacji było, po pierwsze - ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów oraz po drugie - ochrona pracowników przed skutkami fluktuacji podmiotowej po stronie zatrudniających w trakcie procesu świadczenia pracy, polegającej na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę innym podmiotom (podwykonawcom), którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (umowa agencyjna, zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu). Podkreśla się również, że na tle art. 8 ust. 2a ustawy systemowej pojęcie pracownika w zakresie ubezpieczenia społecznego nie pokrywa się ściśle z takim pojęciem, jakim posługuje się prawo pracy, a odczytywanie tego przepisu w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej prowadzi do oczywistego wniosku, że rzeczywisty stosunek prawny regulowany wymienionymi w nim umowami cywilnymi, który niepodważalnie istnieje na gruncie prawa cywilnego, nie wywołuje skutków w zakresie prawa ubezpieczeń społecznych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2014 r. II UK 279/13).

Sąd Okręgowy wskazał, że podstawowym skutkiem uznania osoby określonej w art. 8 ust. 2a rzeczony ustawy za pracownika, jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnymi, rentowymi, chorobowymi, wypadkowymi i zdrowotnym tak jak pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1, 32 ustawy systemowej). W związku z tym osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia do wymienionych ubezpieczeń. Obowiązek ten obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Zważywszy, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a art. 8 ust. 2a rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r. II UZP 6/09). Z przepisu art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika logicznie, iż w odniesieniu do pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ww. ustawy płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie „uwzględnia się” w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012r, III UK 64/11).

W niniejszej sprawie przesłanką wydania zaskarżonych decyzji było uznanie przez organ rentowy, iż zainteresowani – pomimo podpisania umów o dzieło z podmiotem trzecim tj. A. S. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...) prowadzącym działalność pod firmą (...) von J. A. G., w istocie faktycznie wykonywali czynności na rzecz spółki z o.o. (...) von J. w S., z którą w tym czasie pozostawali w stosunku pracy. W toku postępowania organ rentowy nie kwestionował tego, że z zainteresowanymi podpisano umowy o dzieło, ZUS nie poddawał również w wątpliwość faktu, że w ramach tych umów M. G., M. D. i M. R. tworzyli autorskie projekty graficzne. Kwestię sporną stanowiło wyłącznie to, kto był beneficjentem pracy zainteresowanych M. G., M. D. i M. R. wykonywanej w ramach umów łączących ich z A. S. czy też A. G..

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty złożone przez A. S., A. G. i odwołującą się spółkę oraz zgromadzone w aktach przeprowadzonej przez organ rentowy kontroli, a także na podstawie wiarygodnych

zeznań A. G., A. S. oraz złożonych w toku postępowania kontrolnego ZUS zeznań D. K., M. G., M. D. i M. R.. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia miały w ocenie przedmiotowej sprawy miały zeznania A. S. i A. G., którzy wyjaśnili komu przypadają efekty pracy zainteresowanych wykonywanej na podstawie umów o dzieło objętych sporem. Ich zeznania były przy tym jasne i spójne, a nadto korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w niniejszej sprawie. Ocena powyższych zeznań, w powiązaniu z pozostałym zebrany w sprawie materiałem dowodowym, dała, zdaniem Sądu pierwszej instancji, podstawy do częściowego uwzględnienia odwołań od decyzji ZUS.

W ocenie Sądu Okręgowego, z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika jasno, iż wprawdzie A. S. i A. G. łączą ze spółką (...) von J. w S. zawarte na czas nieokreślony umowy zlecenia, których przedmiotem jest wykonanie przez zleceniobiorców usługi projektowej layoutów opakowań spożywczych wraz z ich częściami składowymi przynależnymi do projektu, jednakże uszło uwadze organu rentowego, iż A. S. jak i A. G. prowadzą także własną, samodzielną działalność gospodarczą, jako podmioty odrębne od spółki (...) von J.. Efekty umów o dzieło objętych sporem wzbogacały zaś bazę projektów graficznych A. S. i A. G.. Jak bowiem wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego spółka (...) von J. w S. zajmuje się wykonywaniem na zlecenie osób trzecich prac polegających na opracowywaniu, projektowaniu, jak również obróbce graficznej i fotograficznej projektów reklamowych, opakowań. Spółka wykonuje m.in. umowę o świadczenie usług w zakresie projektowania opakowań na rzecz (...) spółki z o.o. sp.k. W ramach tej umowy spółka (...) von J. przygotowuje projekty opakowań produktów w formie pozwalającej na ich wprowadzenie przez (...) do obrotu na rynku. Jak wynika z zeznań A. S. i A. G. nabywanie grafik od podmiotów zewnętrznych zwiększa bazę projektową Spółki, co jest warunkiem koniecznym sprostania ogromnej liczbie terminowych zamówień ze strony (...) Sklepy (...) spółką zo.o. sp.k. i innych zleceniodawców (m.in. (...) S.A., Spółki (...), D.). Z kolei A. S. i A. G. w ramach własnych działalności gospodarczych zajmują się tworzeniem rozwiązań graficznych, kreatywnych i strategicznych - tworzą bazę projektów graficznych, w której gromadzone są grafiki, elementy dekoracyjne, zdjęcia, motywy, tła, inspiracje. Część grafik A. S. i A. G. zbywają innym podmiotom. Przedsiębiorcy wykonują również konkretne projekty dla rozmaitych firm i podmiotów. Z zeznań A. S. wynika, że właśnie w tym celu zawierał umowy cywilnoprawne z M. R. i M. G., którzy tworzyli poszczególne projekty graficzne na jego rzecz. W tym też celu umowy o dzieło zawarł z M. D. A. G..

Sąd pierwszej instancji uznał, iż brak jest podstaw, by powiązać prace wykonywane przez zainteresowanych na podstawie umów o dzieło z wykonywanymi przez nich obowiązkami wynikającymi ze stosunku pracy w spółce (...) von J.. Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że zainteresowani w Spółce nie zajmowali się tworzeniem nowych projektów graficznych, jako odrębnych dzieł, lecz wykonywali czynności techniczne, związane z obróbką gotowych już projektów. Zainteresowani pracowali nad projektami zakupionymi przez spółkę od zewnętrznych dostawców, przygotowując technicznie pliki do druku pod konkretny wymiar, pracując na projektach grafików, którzy przekazali projekty Spółce.

W tym miejscu wymaga podkreślenia, że bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy była okoliczność, że A. S. i A. G. są jednocześnie (...) spółki (...) von J. oraz że prowadzą oni działalność gospodarczą w pomieszczeniach wydierżawionych od tejże Spółki. Niewątpliwe istnienie między tymi podmiotami pewnych powiązań i zależności, nie pozbawia żadnego z nich odrębności i możliwości samodzielnego podejmowania działań tylko we własnym imieniu i na własny rachunek.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawały nadto kwestie związane z przeniesieniem praw autorskich twórcy w wykonaniu umów cywilnoprawnych. Przedmiotowe umowy o dzieło zawarte przez zainteresowanych M. G. i M. R. z A. S., a także umowy zawarte przez M. D. z A. G. zawierały dyspozycję dotyczącą przeniesienia praw autorskich do wykonanych projektów, co jednakże nie stanowi podstawy do ich zakwalifikowania wyłącznie jako umów o przeniesienie praw autorskich. Kwalifikacja taka byłaby możliwa wyłącznie wtedy, gdyby projekty graficzne były wykonane jeszcze przed zawarciem przedmiotowych umów, a umowy te miałyby wyłącznie na celu przeniesienie praw autorskich do gotowych projektów. Taka sytuacja nie miała jednak miejsca w niniejszej sprawie, gdyż bezspornym pozostaje fakt, że zakres umów zainteresowanych z A. S. i A. G. obejmował również opracowanie konkretnej grafiki.

Przedmiotem tych umów było zatem również wykonanie dzieła, natomiast przeniesienie praw autorskich w żaden sposób nie zmieniało charakteru tych umów.

W procesie przed sądem pierwszej instancji nie było kwestionowane, że A. S. i A. G. oraz zainteresowanych faktycznie łączyły umowy o dzieło. Poza sporem był również fakt, że w ramach tych umów zainteresowani tworzyli autorskie projekty graficzne. Kwestię sporną stanowiło wyłącznie to, kto był bezpośrednim beneficjentem pracy zainteresowanych wykonywanej w ramach umów łączących ich z A. S. i A. G.. Organ rentowy stał bowiem na stanowisku, że pomimo formalnego zawierania umów o dzieło z podmiotem trzecim tj. A. S. i A. G. w ramach tych umów zainteresowani faktycznie wykonywali pracę bezpośrednio na rzecz spółki (...) von J., z którą w tym czasie pozostawali w stosunku pracy. Z poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń wynika, że w przypadku zainteresowanych taka sytuacja miała miejsce jedynie w przypadku umów wymienionych w piśmie z dnia 26 listopada 2013 r. dotyczących wykonania dzieł w przypadku M. R. - „Studium myśli w dążeniu do osiągnięcia celu”, „Szowinizm i ruchliwość w reakcjach biznesowych”, „Świat rzeczy skończonych w relacjach”, „Stąd do nieskończoności na siatce emocji”, „Destrukcyjna ekologiczna”, w przypadku M. D. - „Sen”, „Defilada”, „Longplay” i „Skojarzenia”, natomiast w przypadku M. G. „Alegoria dekonstruktywizmu”, „Świeżość smaku”, „Technologia informatyczna”, „Zacieśnienie więzów (współpraca)”, „Łamanie schematów” oraz „Przenikanie struktur (barw, dźwięków)”.

Z tych motywów zarzuty zawarte w odwołaniu Sąd Okręgowy w Szczecinie w większości podzielił. Nadto Sąd zaznaczył, że fakt zakupu dzieł przez spółkę przesądza o tym, iż to ona przejęła rezultaty pracy zainteresowanych, gdyż w ten sposób ich projekty wzbogacają obecnie bazę spółki i może ona nimi dysponować. Oznacza to, że pracownicy spółki – (...), M. R. i M. G., wykonując pracę twórczą na rzecz innego podmiotu (odpowiednio A. G. i A. S.) prowadzącego działalność gospodarczą – bezpośrednio przyczynili się do odniesienia korzyści przez spółkę (...) von J. ale tylko w zakresie wskazanych w wyroku umów. W związku z powyższym, zdaniem Sądu Okręgowego, jedynie dochód z tych umów należy wliczyć do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne zainteresowanych.

O zniesieniu kosztów Sąd orzekł w o parciu o przepis art. 100 k.p.c.

Apelację od wyroku Sadu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 31 lipca 2014 r. złożył organ rentowy, zaskarżając wyrok w części, tj. w pkt I, II, III. Rozstrzygnięciu organ rentowy zarzucił:

1. naruszenie przepisu prawa materialnego, mianowicie art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. – o systemie ubezpieczeń społecznych, polegające na:

a. błędnej wykładni i w konsekwencji niezastosowaniu w sytuacji, gdy ubezpieczeni w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z podmiotem trzecim wykonywali w całości spornych okresach objętych zaskarżonymi decyzjami Zakładu pracę na rzecz swojego pracodawcy, tj. płatnika

b. wprowadzeniu nieprzewidzianego przez ww. przepis warunku jego zastosowania, tj. tożsamości rodzajowej pracy wykonywanej na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z podmiotem trzecim z pracą świadczoną na rzecz pracodawcy w ramach umowy o pracę

2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dowolną ocenę dowodów i w konsekwencji błęd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na uznaniu, że ubezpieczeni w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z podmiotem trzecim, nie wykonywali, w całym okresie objętym zaskarżonymi decyzjami, pracy na rzecz swojego pracodawcy (płatnika), w sytuacji gdy zgromadzony materiał dowodowy, znajdujący się w aktach Zakładu oraz aktach sprawy, nie daje podstaw do dokonania takiej oceny.

Podnosząc powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

1. Zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez oddalenie wszystkich odwołań w całości

2. Zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem I i II instancji, według norm przepisanych.

Apelujący wskazał, że Sąd pierwszej instancji w pkt I zmienił zaskarżoną decyzję (...) nr (...). (...) w ten sposób, że stwierdził, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne M. R. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) (...) sp. z o.o. w S. - przychody uzyskane na podstawie umów o dzieło łączących go z A. S. w okresie od 4 stycznia 2010 r. do 5 sierpnia 2011 r., - z wyjątkiem przychodów z umowy o dzieło z dnia 4 stycznia 2010 r., z umowy o dzieło z dnia 4 maja 2010, z umowy o dzieło z dnia 1 grudnia 2010 r., umowy o dzieło z dnia 1 lutego 2011 r. oraz z umowy o dzieło z dnia 01 marca 2011 r. W pkt II zmienił zaskarżoną decyzję (...) nr (...). (...) w ten sposób, że stwierdził, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne M. D. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) (...) sp. z o.o. w S. - przychody uzyskane na podstawie umów o dzieło łączących go z A. G. w okresie od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2011 r., - z wyjątkiem przychodów z umowy o dzieło z dnia 1 września 2010 r., z 3 stycznia 2011 r., oraz z umowy o dzieło z dnia 1 sierpnia 2011 r. - w pkt III zmienił zaskarżoną decyzję (...) nr (...). (...) w ten sposób, że stwierdził, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne M. G. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) (...) sp. z o.o. w S. - przychody uzyskane na podstawie umów o dzieło łączących go z A. S. w okresie od 1 marca 2010 r. do 31 grudnia 2011 r., - z wyjątkiem przychodów z umowy o dzieło z dnia 4 stycznia 2010 r., z umowy o dzieło z dnia 4 stycznia 2010 r., z umowy o dzieło z dnia 4 maja 2010 r., umowy o dzieło z dnia 1 września 2010 r., umowy o dzieło z dnia 1 września 2010 r. oraz z umowy o dzieło z dnia 1 lutego 2011 r.

Apelujący wskazał, że nie można stwierdzić, że ubezpieczeni w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z A. G., nie wykonywali pracy na rzecz swojego pracodawcy (płatnika). Na poparcie swojego stanowiska skarżący podkreśla fakt, iż ubezpieczeni przy wykonywaniu umów cywilnoprawnych zawieranych z zainteresowanymi, korzystali ze sprzętu i oprogramowania płatnika. Sąd pierwszej instancji uznał, że przyjęcie takiego stanu rzeczy jest uzasadnione jedynie w odniesieniu do tych umów zawartych przez ubezpieczonych z A. G. i A. S., z których projekty graficzne opracowane przez ubezpieczonych w wykonaniu tych umów zostały następnie nabyte przez płatnika od zainteresowanych. Jednak należy mieć na względzie to, że wszystkie inne projekty opracowane przez ubezpieczonych w spornym okresie, w dalszym ciągu znajdują się w „bazach projektów” zainteresowanych, do których płatnik w dalszym ciągu ma swobodny dostęp. Nie jest więc wykluczone, że pierwotnie niewykorzystane przez płatnika projekty, stworzone przez ubezpieczonych na podstawie spornych umów zawartych z zainteresowanymi, zostaną w przyszłości również wykorzystane. Płatnik ma cały czas do nich dostęp, ma więc taką możliwość. W zależności od potrzeb, może się okazać, że pierwotnie pominięte projekty, zostaną wykorzystane w przyszłości. Wówczas nie będzie już możliwości wydania przez Zakład ponownej decyzji obejmującej ubezpieczonych, okresy i umowy, pokrywające się z tymi, które są objęte decyzjami Zakładu zaskarżonymi w niniejszym postępowaniu, a co do których nastąpiła zmiana decyzji, gdyż te będą już prawomocne. Jest to w przekonaniu apelującego istotny argument przeciwko wykładni art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zastosowanej przez Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie. Za niezasadne uznaje skarżący także twierdzenie Sądu pierwszej instancji, że tylko faktyczne wykorzystanie projektów graficznych stworzonych przez ubezpieczonych w wykonaniu umów cywilnoprawnych zawartych z zainteresowanymi przez płatnika, może skutkować przyjęciem wykonywania przez ubezpieczonych pracy w warunkach określonych w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd pierwszej instancji wskazał również, że niektóre z umów zawartych przez ubezpieczonych z A. G. i A. S., w ogóle nie mogłyby zostać zakwalifikowane z art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych., gdyż brak jest podstaw, by powiązać prace wykonywane przez ubezpieczonych na podstawie tych umów z pracami wykonywanymi przez nich na podstawie umowy o pracę. Dokonując takiej oceny, Sąd I instancji wprowadził dodatkowy, nieprzewidziany w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wymóg, tj. tożsamość rodzajową pracy wykonywanej na rzecz pracodawcy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z podmiotem trzecim, z pracą wykonywaną na podstawie umowy o pracę. Taki warunek nie wynika jednak w żaden sposób z treści art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Jest więc warunkiem nieistniejącym. Dlatego też nie powinien być w ogóle brany pod uwagę.

W odpowiedzi na apelację płatnik wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania przed Sądem drugiej instancji, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Płatnik podniósł, iż zarzuty organu są pozbawione podstaw. Ponadto organ kontrolujący zobowiązany był do wskazania na jakich dowodach oparł wydaną decyzję. W opinii płatnika wyrok Sąd pierwszej instancji zebrał w pełni i dokonał wszechstronnej oceny materiału dowodowego, prawidłowo ustalił wszystkie okoliczności faktyczne sprawy, wyciągnął na ich podstawie nie budzące zastrzeżeń logiczne wnioski i prawidłowo zastosował zarówno przepisy prawa materialnego jak i procesowego.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się nieuzasadniona.

Prawidłowość rozstrzygnięcia wydanego przez Sąd pierwszej instancji sprowadza się do oceny, czy w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy dokonano trafnej oceny zasadności zgłoszonego roszczenia. Sąd Apelacyjny uznał, iż Sąd Okręgowy w Szczecinie, wydając wyrok w przedmiotowej sprawie, prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonując poprawnej analizy całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego i ujawnionych w toku sprawy okoliczności, a dokonana przez Sąd Okręgowy subsumcja pod normy prawne wyników z zaoferowanych przez strony postępowania dowodów była prawidłowa.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy wydając zaskarżony wyrok, wyjaśnił wszystkie istotne okoliczności sprawy, przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe oraz dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w granicach zasad logiki formalnej i doświadczenia życiowego, zgodnie ze swobodną oceną dowodów w myśl art. 233 § 1 k.p.c., a następnie wydał trafny, odpowiadający prawu wyrok. Sąd orzekający wskazał w pisemnych motywach wyroku, jaki stan faktyczny oraz prawny stał się podstawą jego rozstrzygnięcia oraz podał, na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu, stosując przy tym prawidłową wykładnię przepisów prawnych mających zastosowanie w niniejszej sprawie. Sąd pierwszej instancji nie wykroczył zatem poza ramy swobodnej oceny dowodów, a dokonana przez niego ocena nie pozostaje w sprzeczności z zebrany w sprawie materiałem dowodowym.

Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy oraz podziela jego ustalenia i rozważania prawne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720).

Należy zważyć, że sprzeciw skarżącego budziła kwestia, że płatnik miał możliwość korzystania z pracy zainteresowanych, a zatem należało przyjąć, że już to przesądzało o konieczności potraktowania ubezpieczonych jako pracownika spółki w szerokim rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Apelacyjny, podzielając stanowisko Sądu Okręgowego nie zgadza się z tym poglądem skarżącego, ponieważ przeczy mu treść art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W myśl tego przepisu, za pracownika uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. W utrwalonym orzecznictwie wyjaśnia się, że rozszerzenie pojęcia pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z własnym pracodawcą. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz własnego pracodawcy; w tym przypadku wskazuje się, że przesłanką decydującą

o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy systemowej jest to, że

- będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z własnym pracodawcą
- jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z inną osobą. Podkreśla się jednocześnie, że celem takiej regulacji było

z jednej strony ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów oraz z drugiej, ochrona pracowników przed skutkami zmian podmiotowych po stronie zatrudniających, polegających na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę podwykonawcom, którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (umowa agencyjna, zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu) – patrz uchwała z 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46, wyrok z 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117, wyroki z 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824, z 2 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727, z 18 października 2011, III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; należy też wskazać na najnowszy wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, LEX nr 1436176 do którego sformułowano tezę: Dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą.

Powyższe wskazuje, że istotną przesłanką pozwalającą na kwalifikację z art. 8 ust. 2a. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jest fakt wykonywania przez pracownika pracy na rzecz własnego pracodawcy w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej bądź z tym pracodawcą, bądź z podmiotem trzecim. Należy przy tym zauważyć, że pojęcie wykonywanie pracy należy rozumieć jako przysparzanie korzyści pracodawcy - czy to materialnych, czy niematerialnych, natomiast bezsprzecznie takie korzyści muszą być wynikiem pracy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, oczywiście nie można mówić o wykonaniu pracy w sytuacji, gdy jedynie istnieje możliwość przysporzenia korzyści. Takie rozumienie interpretowanego przepisu przeczy semantyce pojęcia wykonywanie pracy. Nie jest przy tym istotne, czy pracownik wykonuje w ramach umowy cywilnoprawnej i umowy o pracę na rzecz swojego pracodawcy pracę tego samego rodzaju czy też inną, istotne natomiast jest to, że w efekcie wykonywania pracy, to pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika na podstawie umowy cywilnoprawnej.

W omawianej sprawie, z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że M. R., M. D. oraz M. G. wykonywali pracę w spółce (...) von J. na stanowiskach odpowiednio K. A. (...), grafika komputerowego i szefa produkcji. Zakres obowiązków zainteresowanych wskazuje, iż pracowali oni na dokumentach im dostarczonych (tzw. źródłowych), praca zainteresowanych była zakresowo dokładnie określona i była możliwa do zweryfikowania na każdym etapie, odwołujący mógł kontrolować przebieg wykonywania powierzonych w umowie zadań i jego zaawansowanie. Spółka wskazała, iż jako pracodawca zatrudniająca zainteresowanych na umowę o pracę nie zlecała im projektów objętych ochroną ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych, zainteresowani nie wykonywali na jej rzecz dzieła w sensie wytworu. Należy nadmienić, że wyżej wymienieni pracownicy wykonywali projekty graficzne, jednakże na rzecz A. G. lub A. S., jako podmiotów prowadzących działalność gospodarczą odrębną od działalności spółki.

Projekty graficzne nie były sporządzane na potrzeby odwołującej się spółki, lecz – w ramach działalności gospodarczej A. G. i A. S. - były udostępniane wszystkim zainteresowanym podmiotom, w tym odwołującej się spółce, na zasadach komercyjnych w oparciu o umowy zawarte między przedsiębiorcami. Trafnie zatem odwołująca się spółka argumentowała, że nie była bezpośrednim beneficjentem rezultatów pracy zainteresowanych świadczonej na rzecz A. G. i A. S., a korzystanie z projektów odbywało się na warunkach umownych. Istotnym faktem jest również to, że projekty z bazy danych A. G. i A. S. nie nadawały się wprost do wykorzystania przez spółkę i każdorazowo wymagały dostosowania do potrzeb indywidualnych kontrahentów. Wymaga też zauważenia, że obowiązki zainteresowanych z umów o dzieło nie kolidowały z obowiązkami pracowniczymi na rzecz spółki i były realizowane poza godzinami pracy. Ustalone fakty prowadzą więc do wniosku, że zainteresowani tworzyli projekty niezależnie od potrzeb spółki, które mogły być następnie sprzedane spółce, jednak wcale nie musiały. Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny podkreśla także, że aspekt finansowy nie pozostaje tu bez znaczenia. Zarówno bowiem A. G. i A. S. płacili zainteresowanym za ich pracę ze środków pochodzących z ich jednoosobowej działalności, jak też otrzymywali wynagrodzenie za projekty

sprzedane na rzecz spółki. Organ rentowy nie kwestionował aby takie rozliczenia pomiędzy stronami następowały. Powyższe oznacza zatem, że pozbawione logiki byłoby przyjęcie, że pracownicy świadczyli pracę na rzecz spółki, gdyż odbyłoby się to ze szkodą dla A. G. i A. S..

Mając na uwadze przedstawione w sprawie stanowisko, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 12. 1. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

SSO del. Beata Górska SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka